

बेनीघाट रोराड गाउँपालिका
धादिङ्ग

सफलताका कथा तथा सफल अभ्यासहरुको संगालो

२०७७

१. श्रीमानका केटी साथीहरुवाट उल्टै श्रीमतीलाई धम्की

बेनीघाट रोराड गाउँपालिकाको लैताकमा वसोवास गर्दै आएका सीता रिजाल (नाम परिवर्तन) र जयश्वर रिजाल (नाम परिवर्तन) प्रेम विवाह मार्फत आज भन्दा भण्डै ११ वर्ष अगाडि श्रीमान श्रीमती बनेका हुन । भण्डै २९ वर्षकी सीता रिजालको माईती घर थानकोटमा छ । यी विवाहित जोडीका २ वटा सन्तानहरु पनि छन । छोरो भण्डै १० वर्षको र छोरी ४ वर्षकी । छोरा ४ कक्षामा अध्ययनरत छन । उनीहरुको प्रमुख व्यवसाय भनेको खेतीपाती नै हो । यद्यपि श्रीमानले मिस्त्री काम गरेर पारिवारिक गुजारा चलाउँछन । उनीहरु एकल परिवारमा वस्दै आएका छन । जयश्वरका बाबा ममी अलग्गै वस्छन ।

जयश्वरको रक्सी पिउने वानीले उनीहरुको घरलाई खग्रास बनाएको छ । रक्सी खाएर श्रीमतीलाई पिट्ने, जथाभावी बोल्ने, परस्त्रीसंग संसर्ग गर्ने र आफूले कमाएको पैसा खासै श्रीमतीलाई नदिने कारणले श्रीमान श्रीमती बीच बेमेल श्रृजना भएको थियो । सहन पनि कति सहनु भनेर उनले प्रहरीमा उजुरी पनि गरिन । प्रहरीको सोधपुछपछि पनि जयश्वरको मति नसप्रेपछि सीतालाई सम्बन्ध विच्छेदकै वाटो ठीक हो कि जस्तो पनि लाग्यो । तत्पश्चात उनी गाउँपालिकाको न्याय समितिसंग परामर्श गर्न शुरु गरिन । उनका ससुराले पनि आफ्नी बृहारी हजारौंमा एक भएकी तर छोरो मै खराबी भएको स्वीकारे । सीता न्यायिक समितिकी सहजकर्ता मनकला पन्त थपलियासंग निरन्तर फोन सम्पर्कमा रहेकी छिन । अन्यायको पनि एउटा हद हुन्छ: सीता भन्छिन, “आफै केटी खेलाएर हिंड्ने अनि तिनै केटीहरु मार्फत मलाई घर छोडेर जा भनेर धम्काउने” । एक पटक होइन दुई पटक होइन सीतालाई कुनै अञ्जान महिलाले फोनवाट धम्काउँदै भनेको कुरा सम्भेर एककासी सीता भक्कानिन्छिन । फोनवाट तँ घरवाट निस्केर जा तेरो ठाउँमा त्यो घरमा म भित्रिने हो भनेको सुनेर सीता एकाएक अचम्ममा पर्छिन । सीता भन्छिन, “ मलाई उनको व्यवहार घाँटीघाँटी भईसक्यो” । उनीसंग वस्न भन्दा वरु एकलै वस्दा आनन्द हुन्छ जस्तो लाग्छ । लोग्ने नै छैन भन्ने भएसी कम्तिमा मलाई आनन्द त होला । रक्सी, केटी, तास खेलेर सारा कमाई स्वाहा बनाउने अनि उल्टो श्रीमतीलाई शारीरिक र मानसिक तनाव दिने उनको यो लामो श्रृंखलाको कसरी अन्त गर्ने भनेर उनी श्रीमान लिएर न्यायिक समितिमा मिति २०७७ आश्विन १३ आइन । न्यायिक समितिले दुवैको कुरा एक एक गरी सुनेपछि श्रीमानकै कमजोरी देखिए पछि श्रीमानलाई सम्झाएर पठाएको छ । जयश्वर भन्छिन, “ कसैको फोन आयो भने त्यसै आरोप लगाउने वानीले पनि भैभगडा भएको हो” भन्छिन । जयश्वरको यही वानीले गर्दा उनका बाबा आमाले पनि उनलाई अँश दिन अनकनाईरहेका छन ।

भैभगडा गर्दै न्यायिक समितिमा आएका दम्पति समितिको सौहाद्रपूर्ण सल्लाह पश्चात हाँसी खुशी घर फर्केका छन । सम्बन्ध विच्छेदको चाहना बोकेर आएका दम्पतिलाई कसरी वैवाहिक जीवनलाई पुर्नजीवित बनाउन सकिन्छ भन्ने वैचारिक सल्लाह र सहयोग गर्दै आएको छ समितिले । बाहिर हेर्दा सानो देखिने तर जीवनलाई नजानिदो रुपमा ओइलाउने बनाउने मानवीय प्रवृत्तिहरु विशेष गरी कुलतका कारण धेरै ग्रामीण भेगका दम्पतिहरुको जीवनमा तुषारापात भएको छ । यसका लागि न्यायिक समितिले यस्तै पीडित

दम्पतिहरूको सहयोगले हरेक वडामा न्यायिक जनजागरणका कार्यक्रम सञ्चालन गर्नु पर्ने भएको छ । सीता र जयश्वरलाई उनीहरू जस्तै जस्तै पीडा र समस्यावाट गुजिएका १० जोडीहरू जम्मा गर्न सक्ने हो भने पालिकावाट १ दिने कार्यक्रम वडामा सञ्चालन गर्न सकिने कुराको जानकारी समेत गराइएको छ ।

२. नारकीय जीवनवाट मुक्ति पाइन हरिमायाले (नाम परिवर्तन)

करिव २४ वर्षकी हरिमाया चेपाङ्ग र २५ वर्षका नोक्चे चेपाङ्गले आज भन्दा भण्डै ६ वर्ष अगाडि राजीखुशी विहे गरे । बेनिघाट गाउँपालिकाको वडा नं.१० मा वसोवास गर्दै यी दम्पतिहरूलाई हातमुख जोड्न पनि निकै मुश्किल थियो । अरुको घरमा काम गर्न नगए भोको पेट वस्नुको विकल्प थिएन । विहे भएको एक वर्ष त उनीहरू बीच राम्रै थियो तर त्यसपछि उनीहरूको बीच आपसी बेमेल शुरु भयो ।

हरिमाया भन्छिन, उनको श्रीमानले रक्सी सेवन गर्ने, रक्सी सेवन गरेर उनलाई पिट्ने, नानाथरिका आरोपहरू लगाउने, भीरवाट फाल्दिन्छु, मार्दिन्छु, यो गर्छु, त्यो गर्छु भन्ने अनि मोवाइल छुन समेत नदिने, देवर अनि आफ्नै दाईसंग पनि वात लगाउने वानीले उनको जीवन नर्गनै बन्यो । हरिमाया भन्छिन, “विरामी भएको बेलामा खानै नदिने, नसकी नसकी पनि काम गर्नु पर्ने, मैले वाँच्च पाउनु पर्दैन, के मेरो जीवन छैन ? त्यस्तै केटापक्षले पनि श्रीमतीले खुर्पाले रक्ताम्य हुने गरी टाउकोमा प्रहार गरेको घटनाले पनि उनीहरू बीच ठूलो द्वन्द्व थियो भन्ने थाहा हुन्छ । सधैं अशान्ति, कलह भएपछि उनलाई घरमा वस्न मन लागेन अनि अकस्मात उनले घर छोडेर आफ्नो दिदीको घरमा गएर बसिन । केही समय उनको श्रीमानलाई उनी कहाँ गइन् थाहा नै भएन । उनको परिवारमा हल्लाखल्ला मच्चियो । छिमेकीहरूले सोध्न शुरु गरे । ससाना छोराछोरीलाई समयमा खाना पकाएर खाना खान दिने मानिस भएन । नोक्चेलाई कहाँ गएर आफ्नो समस्याको समाधान हुन सक्छ त्यो पनि थाहा थिएन । उनी वडाध्यक्षकहाँ पुगे । वडाध्यक्षले न्यायिक समितिको वारेमा वताएपछि उनले २०७७/४/३१ गते आफ्नो श्रीमती फिर्ता ल्याईदिन न्यायिक समितिमा निवेदन दिए ।

२०७७ भाद्र ८ गते बेनिघाट गाउँपालिकाको न्यायिक समितिले दुवै जनालाई बोलाएर उनीहरूको कुरा सुन्यो । उनीहरूको केशलाई सकेसम्म मध्यस्थता गरेर उनीहरूको वैवाहिक सम्बन्धलाई सुधार्ने प्रयास गर्‍यो समितिले । तर हरिमायाले नोक्चेसंग कुनै हालतमा पनि वस्न नसकिने र वैवाहिक जीवनको यात्रालाई अघि वढाउन नसकिने आफ्नो निष्कर्ष न्यायिक समितिसंग वताइन । उनले खुलेर भनिन्, “मलाई केटाको सम्पत्ति पनि चाँहिदैन, अनि उसले अर्को विहे गरे पनि केही गुनासो छैन, साथै मेरो कमाईको कुनै श्रोत नभएकोले मैले बालवच्चालाई पनि संरक्षण गर्न सकिदैन भनेपछि पालिकाले उनीहरूको केशलाई सम्बन्ध विच्छेदका लागि सिफारिस गर्‍यो । उनीहरू बीच हालसम्म पनि सम्बन्ध विच्छेद नभएको भएता पनि हरिमाया भन्छिन, “मैले नारकीय जीवनवाट मुक्ति पाएँ ।

यसरी अति विपन्न अनि निरक्षर महिलाहरूमा पनि न्यायिक समितिका कारणले लैङ्गिक हिंसाको विषयमा एउटा जागरण आएको छ । जीवनभर हिंसा सहेर वाँच्च भन्दा अलग्गै वस्न ठीक भनेर हरिमायाले गरेको त्यो निर्णयले उनलाई शान्तिपूर्वक वाच्ने अवसर दिएको छ । अर्कोतर्फ नोक्चे चेपाङ्ग अनि उनका छिमेकीहरूलाई पनि श्रीमतीलाई सधैं हिंसा गर्नुको परिणाम कस्तो हुन्छ भन्ने कुराको शिक्षा दिएको छ यो घटनाले । नोक्चे अहिले निकै ठूलो मारमा परेका छन, काम गर्न जानुकी छोराछोरीको स्याहार गर्नु ।

विगतका आफ्ना गल्लीहरुलाई प्रायश्चित्तको थैलीमा हालेर सुस्ताउनु वाहेक केही उपाय छैन नोक्चेसंग ।

३. श्रीमतीलाई तँ मरे पछि मात्र म घर आउँछु भन्ने रोहन (नाम परिवर्तन) पनि न्यायिक समितिको परामर्शवाट प्रभावित भई श्रीमतीसंग मिलिजुली वसेका छनः

२१ वर्षिय विपना सुनार (नाम परिवर्तन) र २६ वर्षिय रोहन सुनार (नाम परिवर्तन) एक वर्ष अघि वैवाहिक बन्धनमा बाँधिएका थिए । निम्न वर्गको प्रतिनिधित्व गर्ने यी दम्पतिहरु बेनीघाट गाउँपालिकाको वडा नं. ७ मा बस्दछन । श्रीमान ट्रकका चालक हुन भने श्रीमतीले घरयासी काममा सहयोग गर्छिन ।

विपनाका अनुसार रोहनले पहिला अरुकै श्रीमती भगाएर ल्याए । केही समय उनलाई श्रीमती निकै मन पयो तर पछि मन पर्न छोड्यो । विवाह गरेको केही समयपछि रोहन घरमा आउनै छोडे । श्रीमतीलाई वास्ता गर्नु छोडे । फोनमा पनि तँ भईञ्जेल म घरै आउन्न भन्न थाले । उनी ट्रक चलाउँदा आफ्नै घरको वाटो भएर हिँड्थे तर पनि घरमा पस्थेनन । तँ मरे पछि मात्र म घर आउँछु भन्थे । घर चलाउनका लागि खर्च पनि दिन्थेनन । श्रीमतीलाई सधैँ अर्को श्रीमती ल्याउँछु भनेर धाक लगाउने गर्थे । त्यस्तै श्रीमती कसैसंग बोलेको रोहनले मनै पराउँथेनन ।

विपनाले सहनै नसक्ने भएसी मिति २०७६/११/५ मा न्यायिक समितिमा न्याय पाउँ भनेर निवेदन दिइन । रोहनसंग कुनै हालतमा पनि वस्न नसक्ने र उसको व्यवहार आफूलाई सह्य हुन नसक्ने जिकिर गरेकी थिइन । त्यसपछि न्यायिक समितिको बैठक २०७६/११/१६ मा बस्यो । दुवैलाई राखेर न्यायिक समितिका पदाधिकारीहरुलाई सम्झाई बुझाई गरेपछि उनीहरु मिलिजुली वस्न राजी भए । एक आपसमा लामो समयदेखि नबोलेका दम्पतिहरुले हात मिलाए अनि सँगै फोटो खिचे । अनि आगामी दिनमा मिलेर बस्ने वाचा पनि गरे । समितिले दुई महिनासम्म सो विषयमा सोधखोज गर्दा उनीहरु मिलेर वसेको थाहा भयो । अहिले पनि उनीहरुको वारेमा कुरा बुझ्दा उनीहरुको बीचमा राम्रो समझदारी भएको पाइयो ।

यसरी हाम्रो समाजमा एक जनावाट अर्कोसंग पोइल गएका महिलाहरुको दाम्पत्य जीवन शुरुका दिनमा राम्रो भएपनि अक्सर अरुका कुरा सुनेपछि मनोमालिन्यतामा परिणत भएका उदाहरणहरु पर्याप्त छन । खासगरी महिलाको पवित्रताको विषयमा खोजीनीति गर्ने हाम्रो गलत संस्कारका कारण आम महिलाहरुको जीवनमा यसले नकारात्मक प्रभाव पारेको छ । यसले महिलालाई मात्र नभएर पुरुषलाई पनि उत्तिकै पीडा दिन्छ भन्ने उदाहरणको नमूना हो विपना र रोहनको कथा ।

४. श्रीमानको गलत व्यवहारले पीडित दान कुमारीले (नाम परिवर्तन) सम्बन्ध विच्छेद गर्ने निर्णय गरिन

बेनीघाट ७ वस्ने २७ वर्षिय दान कुमारी (नाम परिवर्तन) सेँढाईको ३२ वर्षिय भिन सेँढाईसंग २०६७ सालमा विहे भएको थियो । २ छोरीका अभिभावक यी दुवै जना मध्यम वर्गिय परिवारमा हुर्किए । हाल उनीहरु बेनीघाट गाउँपालिकाको वडा नं. ७ मा बसोवास गर्दै आएका छन । हाल उनीहरुका छोरीमध्ये एक जना कक्षा ४ मा अध्ययनरत छिन भने अर्की कक्षा १ मा अध्ययनरत छिन ।

दान कुमारीका अनुसार श्रीमानले अध्यक्ष रक्सी सेवन गर्ने, कुटपिट गर्ने, जोसंग बोले पनि आँखा लगाउने, ससुराले पनि देख्नै नसहने, श्रीमानले कुनै पनि काममा केही सहयोग नगर्ने कारणले उनी साँढै पीडित थिइन् । कतिसम्म भने पकाएर राखेको खाना पनि उनका श्रीमानले फालिदिन्थे । श्रीमानको कमाई नभएपछि दान कुमारीले जीवन निर्वाहका लागि पसल चलाउन थालिन । उनका श्रीमानले राम्ररी पसल चलाउन पनि दिएनन्, जो पसलमा सामान किन्न आउँछ उसैसंग जा भन्ने । पसल गर्ने वातावरण नभएको कारणले उनी पसल वेचन पनि वाध्य भईन् । त्यस्तै श्रीमानका अनुसार पनि श्रीमती अकैसंग लागेको, अनावश्यक रुपमा रिसाउने भएकोले उनीहरूको दाम्पत्य जीवनमा खटपट आएको बताउँछन् । मिति २०७६ साल फागुण २८ गते दान कुमारीले न्यायिक समितिमा आफ्नो समस्या वारे बताउँदै निवेदन दिइन् । त्यसपछि न्यायिक समितिका पदाधिकारीहरूले २०७६/१२/१ गते दुवै जनालाई बोलाएर १० दिनसंगै वस्ने अनि एकले अर्कालाई सहयोग गर्ने सल्लाह दिए । तत्पश्चात २०७६/१२/१० गते उनीहरूलाई फेरि न्यायिक समितिमा बोलाउने काम भयो । त्यति बेला उनीहरूको बीचको सम्बन्धमा सुधार भएर आएको महसुस गरियो । अनि उनीहरूलाई थप २० दिनको तारेखमा राखेर उनीहरूलाई आपसी सम्बन्धलाई सुधार गर्ने तौर तरिका सम्झाएर पठाउने काम गऱ्यो न्यायिक समितिले । तर २० दिनपछि आउँदा उनीहरूको सम्बन्ध भन उग्र भएर आयो । उनीहरू एक आपसमा वस्नै नसक्ने भएर आए । श्रीमतीले छोरीहरूलाई श्रीमानले राम्रो व्यवहार नगरेकोले उ संग वस्नै नसकिने जिकिर गरिन । रक्सी खाएर अनावश्यक रुपमा रिसाउने भएकोले नीजसंग वस्न नसकिने भएकोले सम्बन्ध विच्छेदबाट मात्र आफू खुशी हुन सक्ने जिकिर गरेपछि न्यायिक समितिले सम्बन्धित पक्षलाई सम्बन्ध विच्छेदको विधि तथा प्रक्रियामा सहजिकरण गरेर पठायो । हाल उनीहरूको केस अदालतमा चलिरहेको छ ।

यसरी समाजमा पुरुषले गर्ने अत्यधिक रक्सी सेवनका कारणले धेरै महिलाहरू पीडित हुन पुगेका छन् । पुरुषमा रहेको परंपरावादी हैकमवादी सोच र चिन्तनका कारणले एकातर्फ महिलाहरूलाई पीडित बनाएको छ भने अर्कोतर्फ महिलाहिंसा विरुद्धको बढ्दो चेतनाको कारणले महिलाहरू पनि त्यस्तो जीवनवाट मुक्ति पाउने आशामा न्यायिक समितिमा आउन थालेका छन् ।

५. महिलालाई नागरिकता लिन पनि यति गाह्रो

२०७६/०२/२६ गते नीता चेपाङ्गले (नाम परिवर्तन) न्यायिक समितिमा एउटा निवेदन दिइन् । नागरिकता पाउँ भन्ने वारे । भण्डै ३५ वर्षकी ४ छोराछोरीकी सन्तान नेपालकी छोरीले नागरिकता पाउँ भनेर हार गुहार गरेको धेरै वर्ष भईसकेको रहेछ । उनी भण्डै ९ वर्षदेखि छोराछोरी सहित माईती घरमा वस्दै आएकी थिइन् । उनले श्रीमानको माया ममता कहिल्यै पाउन सकिनन् । बेनिघाट १० निवासी श्रीधर चेपाङ्गसंग (नाम परिवर्तन) उनको विवाह २०६० सालमा भएको थियो । श्रीमानको अत्यधिक रक्सी सेवन गर्ने अनि रक्सी सेवन गरेपछि जे मन लायो बोल्ने, गाली गर्ने, पिट्ने वानीका कारण उनले घर छोडेर आफ्ना लालावाला सहित माईत जान वाध्य भएकी थिइन् ।

२०७६/०३/०५ गते न्यायिक समितिका संयोजक श्री देवी सिलवालको संयोजकत्वमा न्यायिक समितिको बैठक वस्यो । बैठकमा समितिले दुवै श्रीमान श्रीमतीलाई उपस्थित गरायो । नागरिकता दिने विषयमा श्रीधर चेपाङ्ग निकै आनाकानी गर्दै थिए । उनको श्रीमतीसंग सम्पर्क नै नभएको, उनी कहाँ वस्छिन्, कोसंग हिड्दुल गच्छिन्, कोसंग वसेकी छिन् आफू बेखबर भएको कारणले आफूले आफ्नो नामबाट

उनलाई नागरिकता दिन नसक्ने विषयमा आनाकानी गर्दै थिए । आमाको नागरिकता नभएसी छोराछोरीको नागरिकता नहुने भएकोले छोराछोरीलाई गाढ्ने हुन सक्छ भन्ने विषयमा समितिका संयोजकले कुरा राखेपछि उनी आफ्नो नामवाट नागरिकता जारी गर्न दिने विषयमा राजी भए । तत्पश्चात न्यायिक समितिले उनलाई वडा कार्यालयको सिफारिस, नाता प्रमाणित लिनका लागि सहयोग गर्‍यो । यसैका आधारमा उनले जिल्ला प्रशासन कार्यालयवाट नागरिकता लिएपछि निकै लामो श्वास फेरिन ।

६. श्रीमानको कमाईमा श्रीमतीको रजाई श्रीमानले गरे श्रीमतीलाई वाईवाई

२७ वर्षिय मेनु गुरुङ्ग (नाम परिवर्तन) र ३८ वर्षिय धन वहादुर गुरुङ्ग (नाम परिवर्तन) बीच २०६४ सालमा विवाह भयो । विवाह पश्चात उनीहरु १ सन्ततीको अभिभावक पनि बने । हाल उनीहरुसंग ११ वर्षिय छोरी पनि छ । श्रीमान कामको सिलसिलामा जापान गएको पनि धेरै वर्ष भईसक्यो ।

मिति २०७६/०६/२७ गते केटा पक्षवाट श्रीमतीसंग कुनै हालतमा पनि वस्न नसक्ने व्यवहोराको निवेदन प्राप्त भयो जसमा श्रीमतीले कमाएको पैसा सबै हिनामिना गरेको, श्रीमती घरमै बस्ने नगरेको, लामो समयसम्म श्रीमानसंग सम्पर्कमा रहने नगरेको, डिस्को जाने, छोरीलाई पनि वास्तै नगरी हिंड्ने गरेको जस्ता गुनासो पनि व्यक्त गरिएको थियो । केटा पक्षको निवेदन प्राप्त भएको ५ दिनपछि न्यायिक समितिको बैठक बस्यो जहाँ श्रीमान र श्रीमती दुवैलाई बोलाएर छलफल गराउने काम गरियो । छलफलको दौरानमा श्रीमतीले आफूवाट गल्ती भएको र आफ्ना वानी व्यवहारलाई सुधार्दै लाने कुरा गरेपछि न्यायिक समितिले उनीहरुलाई १० दिनको तारेखमा छोड्यो । मिति २०७६/७/१२ गते फेरि समितिको बैठक बस्यो । दुवै जना बैठकमा उपस्थित भए । तर केटाले कुनै पनि हालतमा आफू सो सम्बन्धलाई वचाएर राख्न नसक्ने जिकिर गरे । यसरी सम्बन्ध विच्छेदको विषयमा कुरा चल्दा चल्दै श्रीमान जापान गए । पछि फेरि २०७६/१०/१२ गते फेरि दुवै जना गाउँपालिका आए । समितिले सकेसम्म उनीहरुको सम्बन्धमा सुधार आओस, उनीहरु मिलेर जाउन भन्ने ध्येयले उनीहरुलाई सम्झाउने, परामर्श गर्ने कोशिश गरे । समितिको ध्येयले पनि काम गरेन किनकि केटापक्ष सो सम्बन्धलाई स्वीकार्न र अधि वहाउन प्रतिवद्ध हुनै सकेन । त्यसपछि केटापक्षले केटीपक्षलाई ३ लाख दिने अनि छोरीको लालनपालन गर्ने शर्तमा उनीहरुको सम्बन्ध विच्छेदको कार्य अधि वढ्यो ।

७. उपभोक्ता समितिका अध्यक्षवाट दुरुपयोग गर्न खोजिएको रकम उठाउने कार्य न्यायिक समितिले गर्‍यो ।

राजन श्रेष्ठले (नाम परिवर्तन) चर्च निर्माणका लागि एउटा उपभोक्ता समिति गठन गरे । त्यो उपभोक्ता समितिको नाम तातोपानी चर्च भवन उपभोक्ता समिति वडा नं. ७ राखियो । उपभोक्ता समितिको नाममा रु. ५ लाख ८८ हजार पनि निकास भयो । उपभोक्ता समितिको नाममा निकास भएको रकम तथा निकासको बेलामा अपनाइएको प्रक्रियाको वारेमा उपभोक्ता समितिका अन्य सदस्यहरुलाई जानकारी नै थिएन । उता उपभोक्ता समितिले चर्च निर्माण सम्पन्न गरिसकेको थियो भने यता राजन श्रेष्ठले सो रकम दिन मान्नीरहेका थिएनन । उपभोक्ता समितिले रकम माग गर्दा उनले बैंक खातामा रकम नै नभएको चेक जारी गरेर दिन्थे । उपभोक्ता समितिका सदस्यहरु तथा गाउँलेहरु मिलेर ऋण धन गरेर सो चर्च निर्माण गरेका थिए ।

करिव ५० वर्षका उपभोक्ता समितिका कोषाध्यक्ष सप्त वहादुर प्रजाले (नाम परिवर्तन) मिति २०७६/५/८ मा मा सवै व्यहोरा खुल्ने गरी राजन श्रेष्ठवाट रकम असुल गरी पाउँ भनेर निवेदन दिए । २०७६/०७/४ गते न्यायिक समितिले राजन श्रेष्ठलाई न्यायिक समितिमा उपस्थित हुनका लागि चिठी पठायो । त्यो भन्दा अगाडि खबर गर्दा, फोन गर्दा पनि नआएसी समितिले चिठी पठाएको थियो । चिठी लेख्दा पनि उनी आएनन । त्यसपछि न्यायिक समितिले पुलिस कार्यालयलाई चिठी लेख्यो नीजलाई न्यायिक समितिमा उपस्थित गराईदिनका लागि । पुलिसले नीकै सोधखोज गरेर लिएर आएपछि नीजसंग छलफल हुँदै थियो । छलफल गर्दा गर्दै नीज पिसाव फेर्ने निहँले त्यहाँवाट कुलेलम ठोके । न्यायिक समितिले फेरि पुलिस लगाएर नीजलाई पुलिस कार्यालयमा थुन्ने काम गरेपछि उसको नातेदार एवं जिम्मेवार मान्छेले सो ५ लाख ८८ हजार बुझाएर छोडीदिनु भनेपछि बल्ल उनलाई छोड्ने काम गरियो । समितिले सो रकम कोषाध्यक्ष सप्त वहादुर प्रजालाई उपभोक्ता समितिका अन्य सदस्यहरुको रोहवरमा बुझाएपछि बल्ल उपभोक्ता समितिका सदस्यहरु खुशी भए ।

८. पीडितमाथि थप पीडा

सासु जाल कुमारी वि.क.ले (नाम परिवर्तन) आफ्नै २३ वर्षिय वुहारी सुनिता वि.क.(नाम परिवर्तन) विरुद्ध न्यायिक समितिमा न्याय पाउँ भनेर निवेदन दिईन । वेनिघाट वडा नं. ७ निवासी सासु जाल कुमारी वि.क. ७३ वर्षकी भईन ।

सासुका अनुसार वुहारीले गाली गर्ने, कुटपिट गर्ने, घरवाट निष्केर जा भन्ने, वरपरका मान्छे बोलाएर मेरो विपक्षमा बोल्न लगाउने, अंशले भन्ने गरेकोले उनी अन्यायमा परेको व्यवहोरा खुल्ने गरी २०७६/५/२७ गते निवेदन दिईन । उनको निवेदनलाई मध्यनजर गरी २०७६/०६/५ गते न्यायिक समितिको बैठक वस्यो । सो बैठकमा गाउँका १० जना जति मानिसहरु पनि आएका थिए । वुहारीका अनुसार उनका श्रीमानले अर्की श्रीमती लिएर अन्तै वसेको कारणले उनले ज्यालामजदुरी गरी २ वटा वच्चा पालनपोषण गर्दै आएको बताईन । वुहारीले भनिन, “मैले ज्यालामजदुरी गरी खाँदा पनि जो संग वोल्यो उसैसंग आरोप लगाउने, जथाभावी फोहर शब्दहरु बोल्ने कारणले सासुसंग आफ्नो राम्रो सम्बन्ध हुन नसकेको वुहारीले बताईन । साथै श्रीमानले अर्की श्रीमती लिएर गईसकेपछि उसले छोराछोरीको पालनपोषणका लागि खासै केही सहयोग नगरेकोले पनि उनलाई बालवच्चा पालन पनि ज्यालामजदुरी गर्न परेको बताईन । बैठकमा गाउँका मानिसहरुले पनि वुहारीकै पक्षमा बोले । वुहारी पीडित भएको कुरा स्वयं उनकै ससुराले पनि भने । सम्बन्धित वडाका वडाध्यक्षले वुहारी पीडित भएको ठहर गरेपछि सासुले आगामी दिनमा आफूले आफ्नो व्यवहार सुधार्ने प्रतिवद्धता गरिन अनि वुहारीले पनि सासुले रिसाएर, गाली गरेर जे बोले पनि मुख नलगाउने विचार व्यक्त गरिन । यसरी एउटै घरमा छुट्टिएर वसेका सासु वुहारी भगडा गर्दा ससुरा पीडित हुन पुगेको तथ्य पनि छलफलको क्रममा स्पष्ट भयो । छोराले अर्की श्रीमती लिएर टाढै गए पनि जेठी वुहारी साथमा हुनुलाई सौभाग्य मान्नु पर्ने न्यायिक समितिको ठहर थियो किनकि वृद्ध सासु ससुराका लागि वुहारी पनि सहयोगी हुन सक्छन भन्ने उदाहरण वन्न सक्ने सवैको ठहर थियो । समितिका सदस्यहरुको यो भनाईवाट वृद्ध ससुरा पनि प्रभावित भए । उनले पनि सासु वुहारी बीच राम्रो मिलन भएको आफूलाई हेर्ने ठूलो रहर भएको भन्दै आँखा भरी आँसु वनाए । न्यायिक समितिले पनि आपसमा मिलेर वस्ने उनीहरुको प्रतिवद्धता वमोजिम कागत गरेर उनीहरुलाई पठाएपछि उनीहरुको व्यवहारमा धेरै परिवर्तन आएको उनका ससुरा तथा सोही वडाका वडाध्यक्ष बताउँछन ।

यसरी पीडितलाई भन्नु पीडित बनाउने हाम्रो परंपरागत संस्कार, हाम्रा चालचलनहरुमा बदलाव आउन जरुरी छ भन्ने कुराको भलक पस्कन्छ यो कथाले ।

९. रम्भाले श्रीमानको नामको अंश पाउन निकै पापड पेल्लु पच्यो

सिद्धलेख गाउँपालिका माइती भई बेनीघाट गाउँपालिकाको वडा नं. १० मा वस्दै आएकी रम्भा घलेको (नाम परिवर्तन) श्रीमान ७ वर्ष अघि विते । श्रीमान वितेपछि उनलाई आफ्ना आफन्तहरुवाट नानाथरिका वात लगाउने काम मात्र गरेनन उनीहरुले उनलाई श्रीमानको भागको जग्गा दिन पनि निकै आलटाल गरे । श्रीमान वितेपछि आफन्तहरुको राम्रो व्यवहार नभएसी उनी आफ्ना १ छोरा अनि १ छोरी सहित आफ्नो माइती घर सिद्धलेख वस्दै आएकी थिइन । परिवारमा देवर, सासु कसैले पनि उनलाई सहयोग गरेनन । अंश माग्दा पनि कसैले सुनेनन उनका कुरा । सबै जग्गा जेठाजु र देवरले भोगचलन गर्दै आएका थिए । सुन्तलावाट हुने आमदानी पनि उनले कहिल्यै देख्न पाइनन ।

मिति २०७६/०३/१३ उनले न्यायिक समितिमा आफ्नो श्रीमानको भागको अंश पाउँ भनेर निवेदन दिइन । मिति २०७६/०४/१ गते न्यायिक समितिको बैठक बस्यो सो बैठकमा वडाध्यक्ष अमर गुरुङ्ग पनि उपस्थित हुनु भएको थियो । सो बैठकमा निवेदक रम्भा घले, उनकी सासु, देवर अनि जेठाजुलाई पनि बोलाइएको थियो । बैठकमा जग्गा दिन पर्छ भनेर उनीहरुले नानाथरिका कुरा गरेका थिए । उनीहरुले देवरको विहे भाग दिन पर्छ भनेर नानाथरिका तर्क पनि गरे । सकेसम्म नदिने नियतले उनीहरुले गर्नु गरे । त्यसपछि वडाध्यक्ष, न्यायिक समितिका संयोजक तथा सबै मिलेर उनीहरुलाई सम्झाए पछि उनीहरु सगोलमा रहेको कुल ४३ कठ्ठा जमिनमध्येवाट ३ कठ्ठा जमिन सगोलमा रहेको ऋण तिर्ने र ४० कठ्ठा जमिन आमा लगायत ४ भाईलाई भाग लगाउन राजी भए । साथै सुन्तलाको आमदानी पनि भाग लगाउने गरी मिलापत्र गरी पठाएको । समितिको यो छलफल र निर्णयका कारणले रम्भाले जग्गा पाइन । जग्गा आफ्ना नाममा भएपछि खुशी भएर रम्भा ज्यादै खुशी भईन । उनले फोन मार्फत न्यायिक समितिमा कार्यरत सामाजिक परिचालक मनकला पन्थ थपलियालाई फोनवाट धन्यवाद पनि दिएकी थिइन ।

१०. घरमा श्रीमती हुँदाहुँदै विदेशवाटै श्रीमती बोकेर आउने श्रीमान

बेनीघाट रोराड गाउँपालिकाको वडा नं. १० वस्ने ३२ वर्षिय मन्दीप गुरुङ (नाम परिवर्तन) र २७ वर्षिय अनिषा प्रजा(नाम परिवर्तन) आज भन्दा भण्डै १४ वर्ष अगाडि वैवाहिक सम्बन्धमा गाँसिए । उनीहरुको त्यो वैवाहिक जीवनले एउटा सुन्दर उपाहार दियो उनीहरुलाई: त्यो सुन्दर उपाहारको नाम हो छोरा । यही छोरा अनि श्रीमतीको जीवनमा खुशी ल्याउनका लागि कामको सिलसिलामा मन्दीप कुवेत गए । उनी भण्डै १२ वर्ष कुवेत बसे ।

भनिन्छ, जिन्दगि सोचे जस्तो हुँदैन । वैदेशिक रोजगारमा गईसकेपछि मन्दीपले विस्तारै श्रीमती अनि छोरालाई वास्ता गर्न छोडे । उनकी श्रीमतीले एकोहोरो कोशिश गरिरहिन: उनको माया पाउन । एक हातले ताली वज्दैन भने जस्तै अनिषाको करले मात्र माया के हुन्थ्यो ? परिवारको आर्थिक गर्जो टार्न अनिषा पनि मलेशिया गईन । यतिसम्म पनि अनिषाका लागि ठीकै थियो तर मन्दीपले श्रीमती विदेश भएको बेला घरमा एक्कासी अर्को श्रीमती लिएर आए । यसलाई अनिषाले शुभ संकेत मान्न सकिनन । उनले यो खबर पाउन साथ नेपाल फर्किइन । मिति २०७६/९/१५ गते गाउँपालिकाको न्यायिक समितिको

नाममा छोरालाई पढाउने र खान लाउन लाग्ने खर्च तथा सम्बन्ध विच्छेद गरी पाउँ भन्ने निवेदन दिइन् । मिति २०७६/१०/२ गते न्यायिक समितिको बैठक बस्यो । सो बैठकमा वडा नं. १० का वडाध्यक्ष अमर गुरुङ्ग पनि उपस्थित हुनुहुन्थ्यो । केटाले सबैका अगाडि आफूले अर्को श्रीमती ल्याएको स्वीकार गरे । आफू एकदमै विरामी भएको बेलामा स्याहारसुसार गरेकोले श्रीमती बनाएको कुरा राखेपछि न्यायिक समितिका संयोजक देवी सिलवाल अचम्म पर्नु भयो । उहाँले नीजलाई प्रश्न पनि गर्नु भयो: जति जनाले तपाईंको सेवा गर्छन् त्यति सबैलाई तपाईंले श्रीमती बनाउन सक्नु हुन्छ र भनेर । छोरालाई मासिक रूपमा रु. १०,००० तथा श्रीमतीलाई रु. ५ लाख दिएर सम्बन्ध विच्छेदका लागि जिल्ला अदालत जाने विषयमा सहमति जनाए ।

सम्बन्ध विच्छेदपछि अनिषा प्रजा फेरि वैदेशिक रोजगारीमा फर्किइन् । अनि उनका श्रीमान पनि । न्यायिक समितिले सकेसम्म मेलमिलापको सिद्धान्त अंगिकार गर्छ तर कति यस्ता केसहरू आउँछन् जसमा सम्बन्ध विच्छेदवाट मात्र दुवै जना खुशी हुन्छन् । समितिले सकेसम्म मेलमिलाप गराउने कोशिश गर्छ तर उसको पनि केही लाग्दैन ।

११. कोरोनाको कहर शिक्षामा आमा समूह परिचालनको लहर

कोरोनाले मानिसहरूलाई शारीरिक रूपमा संक्रमित गराउने तथा ईहलोक छोड्ने मात्र बनाएन यसले देशभरिका शैक्षिक संस्थानहरूलाई बन्द गर्नु पर्ने वाध्यता पनि बनायो । त्यही वाध्यता बेनीघाट गाउँपालिकाको शिक्षा शाखाले पनि व्यहोर्नु पर्‍यो । शिक्षा मन्त्रालय तथा विभागले इन्टरनेटको माध्यमबाट विद्यार्थीहरूको पठनपाठनलाई सुचारु राख्ने भनेता पनि सबै विद्यार्थीहरूसंग इन्टरनेटको पहुँच थिएन । इन्टरनेटको पहुँच नभएका स्थानहरूमा विद्यार्थीहरूलाई कसरी पठनपाठनमा संलग्न गराउने भन्ने विषय शिक्षा शाखाको निकै ठूलो चिन्ताको विषय थियो । त्यही बेला अधिकांश शिक्षकहरू आफ्नो घरमा होम आईसोलनमा हुनुहुन्थ्यो ।

यो समस्यालाई कसरी समाधान गर्ने भन्ने विषयमा शिक्षा शाखा, शिक्षक, गाउँपालिकाका केही कर्मचारी साथीहरू र पूर्णिमाको टोलीको बीचमा अनौपचारिक छलफल भयो । यो अनौपचारिक छलफलबाट एउटा नयाँ बाटो पहिचान भयो: विद्यार्थी, अभिभावक तथा शिक्षकलाई जोड्ने । त्यो बाटो भनेको भएका आमा समूहको प्रयोग गर्ने वा आमा समूह नभएको ठाउँमा आमा समूह गठन गर्ने । चन्द्रोदय मा.वि. विशालटार, वागेश्वरी मावि रिचोकटारमा शिक्षा शाखाले यो विधिलाई प्रयोग गर्‍यो । कक्षा ८ सम्मका विद्यार्थीहरूलाई लक्ष्य गरी सञ्चालित आमा समूह मार्फत शिक्षण कार्यक्रम करिब २ महिना चल्यो । यस अवसरमा माथि उल्लेखित विद्यालयहरूबाट सरहरू आमा समूह भएको ठाउँमा जानु हुन्थ्यो । आमा समूहले सबै विद्यार्थी तथा अभिभावकलाई जम्मा गरिदिने काम गर्नु हुन्थ्यो । एउटा आमा समूहमा त्यस्तै ५ देखि ७ जना विद्यार्थी र केही अभिभावकहरू जम्मा हुने गर्नुहुन्थ्यो । उनीहरूको बीचमा मास्क, स्यानिटाइजर तथा सामाजिक दुरी कायम गरी विद्यार्थीहरूले कुन कुन विषय पढेको नपढेको विषयमा छलफल हुनुको साथै होमवर्क दिने काम गरिन्थ्यो । अनि अर्को पटक जाँदा उनीहरूले गरेको होमवर्क जाँच्ने काम गरिन्थ्यो । यही अवसर पारेर सरहरूले उनीहरूलाई स्वअध्ययन अभ्यास पुस्तिकाको हार्ड कपी दिएर छोड्नु हुन्थ्यो । गाउँपालिकाले पनि स्वअध्ययन पुस्तिकाको अतिरिक्त कपी प्रिन्ट गर्न सहयोग गर्‍यो । कोभिडको बेला गाउँपालिकाको शाखाले विद्यार्थीहरूलाई पाँच भागमा विभाजन गरी सोधखोज गर्‍यो । पहिलो हो: कुनै पनि

प्रकारको पहुँच नभएको, रेडियोमा पहुँच भएको, टि.भिमा पहुँच भएको, कम्प्युटर भएको तर कनेक्टिभिटी नभएको, सबै हिसावले पहुँच भएको । सो अध्ययनले बेनीघाट गाउँपालिकामा सबै हिसावले पहुँच भएका ५ प्रतिशत, टि.भि.मा पहुँच भएका ७.८ प्रतिशत देखियो । सोही अवसरमा बेनीघाट गाउँपालिकाले धादिङ्ग रेडियोसंग रेडियो शिक्षा कार्यक्रम सञ्चालनका लागि सम्झौता गर्‍यो । आमा समूहले रेडियो कार्यक्रम सुन्नका लागि सबै वालवालिकालाई आह्वान गरे ।

यसरी आमा समूहहरूले विद्यार्थी, शिक्षक र अभिभावकलाई जोड्ने काममा सहयोग गरे । यो अभियानले विद्यार्थी तथा शिक्षकहरूलाई आफ्नो कर्तव्य के हो भनेर सम्झाउने काम गर्‍यो ।

१२. सबै शिक्षक तथा प्रधानाध्यापकहरूका लागि वेभिनार

प्रविधिमैत्री शिक्षकहरूको विकासका लागि मन्त्रालयको आयोजना, काठमाण्डौ विश्व विद्यालयको सहजिकरण तथा शिक्षा शाखाको संयोजनमा ३१५ जना शिक्षकहरूका लागि प्रविधिमैत्री वेभिनार सञ्चालन गरियो । शिक्षकहरूमा सूचना प्रविधिको साट्टै कम ज्ञान भएकोले कोभिडको बेला उनीहरूलाई विभिन्न सूचनाहरूको वारेमा जानकारी नपाउँदा निकै गाह्रो भयो । मेसेन्जरवाट विद्यार्थी तथा अभिभावकहरूलाई मेसेज पठाउन नसक्ने शिक्षक साथीहरू पनि हुनुहुन्थ्यो । यस्तो चीज किन आवश्यक पर्ला र भनेर उहाँहरूले सिक्नु भएको थिएन ।

यस सेमिनारको अवसरमा उहाँहरूलाई योजना तर्जुमा, शिक्षण विधि तथा आई.सि.टि.को विषयमा प्रशिक्षण गरिएको थियो । यो सेमिनारले धेरै शिक्षकहरूलाई फेसबुक मार्फत विद्यार्थीहरूलाई जोड्ने काममात्र गरेन यसले उनीहरूलाई विभिन्न विषय सामाग्रीहरू विद्यार्थीलाई पठाउन पनि सघाउ पुऱ्यायो । यसको अर्को सिकाई के रह्यो भने यसले शिक्षकहरूमा सूचना प्रविधिप्रतिको भोक जगायो ।

१३. सम्पर्क वृक्ष वा हेलो सिकाई

कोभिड १९ को बेला शिक्षकहरूलाई सबै विद्यार्थीहरू भएको ठाउँमा पुग्न धेरै हिसावले गाह्रो भयो । जब आमा समूह मार्फत गरिएको शिक्षण विधि लामो समय टिक्न गाह्रो भयो, अनि शिक्षा शाखाले गाउँ शिक्षा समितिका पदाधिकारी, शिक्षक तथा पूर्णिमाका साथीहरूको सहयोगमा सम्पर्क वृक्ष वा हेलो सिकाईको अवधारणालाई अधि बढायो । यसमा शिक्षकले एक जना आई.टि.को विषयमा जानकार र यसमा राम्रो पहुँच भएका विद्यार्थीको सहायताले अरु विद्यार्थीसंग सम्पर्क स्थापना गर्छन । उनले एक जना विद्यार्थीलाई आफूसंग भएको विषय सामाग्रीको विषयमा सबै जानकारी गराउँछन अनि ती विद्यार्थीले फेरि ५ जना विद्यार्थीलाई जानकारी गराउँछन । अनि ती ५ जनाले फेरि अरु ५/५ जनालाई जानकारी गराउँछन । यो विधिले पनि केही हदसम्म शिक्षक र विद्यार्थीको बीचमा सम्बन्ध स्थापना गराउन सहयोग गर्‍यो ।

१४. शिक्षकहरूको हाजिर जवाफ प्रतियोगिता तथा अनलाईन वक्तित्व कला प्रतियोगिता

तपाईं अचम्म पर्नु होला अरु ठाउँमा विद्यार्थीहरूको हाजिरी प्रतियोगिता हुन्छ तर बेनीघाट गाउँपालिकाको शिक्षा शाखाले शिक्षकहरूको हाजिरी जवाफ प्रतियोगिताको आयोजना गर्‍यो । सबै मा.वि.तथा आधारभूत विद्यालयका शिक्षकहरूको उपस्थितिले यो प्रतियोगितालाई निकै रोचक बनायो । धेरै लामो समय शिक्षण पेशामा विताउनु भएका प्रधानाध्यापकहरू पनि हाजिरी जवाफ प्रतियोगितामा भाग लिनु भयो । वृद्धावस्थामा समेत हाजिरी जवाफ सम्बन्धि कितावहरू पढ्ने तरखरमा लागेको देख्दा एउटा अचम्म भान पनि भयो ।

यस्तै शिक्षा शाखाको आयोजनामा अन लाईन वक्तित्व कला प्रतियोगिता पनि सम्पन्न भयो । मा.वि.का लागि शिक्षा, चेतना र विवेक वक्तित्व कलाको विषय थियो भने आधारभूत तहका लागि कोभिड १९ ले वालवालिकाको शिक्षा र स्वास्थ्यमा पारेको प्रभाव र न्युनीकरणको उपाय थियो । मा.वि.तहको वक्तित्व कलामा १० जना विद्यार्थीहरू क्रमशः वडा नं. २, ३, ४, ५, ६, ९, ९ वाट सहभागि भएका थिए भने आधारभूत तहको वक्तित्व कलामा १४ जना विद्यार्थीहरू सहभागि भएका थिए । यसरी वक्तित्व कलाले पनि कोभिडको बेलामा विद्यार्थीहरूलाई कोभिडकै सम्बन्धमा धेरै सूचना तथा जानकारीहरू सम्प्रेषण गर्नमा सहयोग गर्‍यो ।

त्यस्तै शिक्षकहरूका लागि प्रवर्तनात्मक शिक्षक डायरी उपलब्ध गराएर शिक्षण सिकाई प्रक्रियालाई गुणस्तरीय बनाउन शिक्षा शाखाले सहयोग गरेको छ । शिक्षा शाखा तथा गाउँपालिकाको नेतृत्वमा ३२ वटा वालविकास केन्द्र नभएका विद्यालयहरूलाई वालविकास केन्द्र दिने काम पनि भएको छ । प्रत्येक विद्यालयका विषयगत शिक्षक (कक्षा ८), एस.ई.ई. तथा कक्षा १२ का शिक्षकलाई पुरस्कृत गर्ने काम पनि गरेको छ ।

यसरी उत्कृष्ट विद्यालय, शिक्षक, विद्यार्थीलाई सम्मान गर्ने, पुरस्कृत गर्ने काम पनि गाउँपालिकाको शिक्षा शाखाले गर्दै आएको छ ।

गाउँपालिकाले अवकाश प्राप्त शिक्षक, २५ वर्ष भन्दा माथि काम गरेका शिक्षकहरूलाई सम्मान गर्ने कामको पनि शुरुवात गरेको छ । अझ सवै भन्दा महत्वपूर्ण काम मुस्कान सहितको सेवा पनि हो । शिक्षा शाखामा आफ्नो वा विद्यालयको वारेमा गुनासो बोकेर आउने कोही शिक्षक पनि आफ्नो काम वनोस वा नवनोस रिसाएर वा निरास भएर जान पर्दैन । मुस्कान सहितको सेवालाले शिक्षा शाखाले पूर्ण रुपमा मुखरित गरेको छ ।

शिक्षा दिवसको अवसरमा विद्यालयको क्षेत्रमा योगदान गर्ने शिक्षाप्रेमी, बुद्धिजीवि, चन्दादाता, विद्यालयलाई लामो समयदेखि सहयोग गर्दै आएका व्यक्तिहरूलाई सम्मान गर्ने कार्यको थालनी गरेको छ ।

१५. नमूना विद्यालयहरूको अध्ययन भ्रमण गर्ने काम सम्पन्न भएको

शिक्षा शाखाको अगुवाईमा नेपालका नमूना विद्यालयहरूको अध्ययन भ्रमण गर्ने काम पनि सम्पन्न भएको छ । सवै प्र.अ.केही गाउँपालिकाका जनप्रतिनिधिहरूको समूह सो शैक्षिक भ्रमणमा सहभागि हुनु भएको थियो । यो भ्रमणले बाहिरबाट देखेका सिकेका राम्रा कुराहरू ल्याएर उपयोग गर्ने काममा मात्र सहयोग नगरी यसले शिक्षकहरूमा आफू र आफ्ना वरिपरिका विद्यालयहरूमा भएका राम्रा पक्षहरूको पनि खोजी गर्नु पर्ने रहेछ भन्ने ज्ञान दिएको छ । अहिले यहाँका विद्यालयका शिक्षकहरू आफ्नो वरिपरिका विद्यालयहरूको भ्रमण गरी नयाँ सिकाई आर्जन गर्न थालेका छन् ।

१६. कोभिडका कारणले विद्यालय व्यवस्थापन समिति, अभिभावक संघको सक्रियता बढ्यो

सामान्य अवस्थामा पालिकास्तरीय शिक्षा समितिहरू विद्यालयस्तरका समितिहरू भन्दा बढी सक्रिय हुने गर्दथे । तर कोभिडको बेलामा सम्बन्धित विद्यालयका व्यवस्थापन समिति तथा अभिभावक संघ बढी सक्रिय रहे किनभने विद्यालय खोल्ने वा बन्द गर्ने विषय होस वा विद्यार्थीहरूको पठनपाठनको विषय होस यी सवैमा उनीहरूलाई नै जिम्मेवार बनाउने रणनीति शिक्षा शाखाले अख्तियार गर्‍यो । असार १, २०७७

मा जब मन्त्रालयले शिक्षण निर्देशिका जारी गर्‍यो, सो निर्देशिका अनुसार सबै शिक्षकहरू विद्यालय हाजिर हुनु पर्ने भयो विद्यालयमा । शिक्षकहरू कोही भापा थिए, कोही कञ्चनपुर त कोही मकवानपुर त कोही चितवन । उनीहरू आफ्नै घरमा होम क्वारेन्टाइनमा बसी रहेका थिए । यसरी टाढा टाढाबाट आएका शिक्षकहरूलाई गाउँपालिकाले स्वास्थ्य शाखामा सम्पर्क गरेर जान अनुरोध गर्‍यो । स्वास्थ्य शाखाबाट पि.सि.आर टेष्ट गर्दा कति शिक्षकहरूमा केस पोजिटिभ पाइयो । त्यति बेला आईसोलेसन सेन्टर नवनेकोले कतिपय शिक्षकहरूलाई १५ दिन मलेखुको क्वारेन्टाइन सेन्टरमा राखी सकेपछि वल्ल विद्यालय पठाइयो ।

शिक्षा शाखाले विद्यार्थी संख्याको आधारमा स्यानिटाईजर र मास्क वितरण गर्ने काम पनि गर्‍यो ।

१८. विद्यालयका प्र.अ.तथा शिक्षा अधिकृतका बीच कार्यसम्पादन सम्झौता:

बेनीघाट गाउँपालिकाले विद्यालयको प्रधानाध्यापक र शिक्षा अधिकृतको बीचमा कार्यसम्पादन सम्झौता गरेको छ । २०७६ साल असारबाट शुरु गरेको यो कार्यसम्पादन सम्झौता सबै विद्यालयका प्र.अ.हरूसंग गरिएको छ ।

यो ४१ बुँदे कार्यसम्पादन सम्झौताले प्रधानाध्यापकहरूलाई एकातर्फ आफूले के के काम गर्न पर्ने रहेछ, भनेर स्मरण गराउँछ भने अर्कोतर्फ शिक्षा शाखालाई पनि प्र.अ.हरूको बैठकमा वा स्थलगत अनुगमनमा प्र.अ.संग के विषयमा समीक्षा गर्ने भन्ने विषयमा सहजिकरण गर्दछ । यो कार्यसम्पादन सम्झौतामा मुख्यतः विद्यालय सुधार योजना, विद्यालयको वार्षिक तालिका, गुनासो पेटिका र यसको प्रयोग, अतिरिक्त क्रियाकलापहरूको सञ्चालन, विद्यालयमा विषयगत समिति गठन तथा शिक्षकहरूको बैठक, वालमैत्री शिक्षण, निरन्तर मूल्याङ्कन तथा अभिलेख, शिक्षण सुधार योजना, विद्यालय पुस्तकालय, शिक्षक पुरस्कृत गर्ने परिपाटीको स्थापना, कक्षा अवलोकन तथा पृष्ठपोषण, विद्यालय व्यवस्थापन समितिको बैठक आदि समेटिएका छन् ।

१९. बहुकक्षा बहुस्तर पद्धतिबाट शिक्षण

बेनीघाट गाउँपालिकाको शिक्षा शाखाले थोरै शिक्षक तर धेरै विद्यार्थी भएको ठाउँमा बहुकक्षा बहुस्तर शिक्षण पद्धतिको प्रयोग गर्न थालेको छ । हाल ६ वटा विद्यालयहरूमा यो पद्धतिको प्रयोग गरिएको छ । यो पद्धतिमा प्राविधिक सहयोग गर्नका लागि जि.एन.एच.ए.भन्ने संस्थाले पनि सहयोग गरेको छ ।

२०. हरेक विद्यालयको गेटमा नारा

शिक्षाको उद्देश्य नै मानिसहरूमा व्यक्तित्व भर्नु हो । अरुलाई सम्मान गर्न सक्नु नै व्यक्तित्व निर्माणको एउटा पाटो हो भन्ने विषयलाई मध्यनजर गरी यस शाखाले हरेक विद्यालयको गेटमा एउटा स्लोगन राख्नका लागि हरेक विद्यालयलाई परिपत्र गरेको छ । लगभग ५० प्रतिशत विद्यालयहरूले सो परिपत्रलाई पालना गरेका छन् । “हाम्रो विद्यालय, राम्रो विद्यालय, सफल शिक्षक, असल विद्यार्थी” नाराले विद्यालयहरूको रौनक बढाएको छ ।

२१. अपाङ्गता सम्बन्धि शिविर सञ्चालन

गत वर्ष गाउँपालिकाको आयोजनामा ७ वटा वडाहरूमा अपाङ्गता सम्बन्धि शिविर सञ्चालन भएको थियो । शिविरले एकातर्फ उनीहरूलाई गाउँपालिकाले दिने सेवा सुविधाको विषयमा जानकारी दिने काम गर्‍यो भने अर्कोतर्फ उनीहरूलाई सेवा लिनका लागि शक्तिकरण पनि गर्‍यो । साथसाथै अपाङ्गता सम्बन्धि शिविरमा गाउँपालिकाका प्रमुख, वडाध्यक्ष तथा कर्मचारीहरू उपस्थित भई उनीहरूलाई घर घरमा कार्ड वितरण गर्ने भएकोले मानिसहरूले उनीहरूमाथि गर्ने सामाजिक हिंसा अनि विभेदमा पनि कमी आउने स्वयं अपाङ्गहरू व्यक्त गर्दछन् । पोहोर साल जस्तै गाउँपालिकाले यो वर्ष पनि सबै वडाहरूमा शिविर सञ्चालन गर्‍यो । यो शिविरमा वडागत रूपमा ५० जनादेखि १५० जनासम्म अपाङ्गहरूको उपस्थिति रहेको छ । गाउँपालिकाको आयोजना तथा वडा कार्यालयको सहयोगमा सञ्चालित यो शिविरले गाउँपालिकाले वाङ्ग्ने ४ किसिमका कार्डहरूको वारेमा पनि जानकारी गराउन सफल भएको छ जसले गर्दा कार्डका लागि हुने अनावश्यक राजनीतिकरणमा कमी आउने महसुस गरिएको छ । महिला तथा बालबालिका शाखाकी सहजकर्ता पुजा खनाल भन्नुहुन्छ, उनीहरूलाई गाउँपालिकावाट बाँडिने कार्डको वारेमा जानकारी रहेनछ । ग र घ वर्गको अपाङ्गता परिचय पत्रको वारेमा राज्यले नै स्पष्ट नगरेकोले पनि उनीहरूको बुझाईमा एक रुपता हुन नसकेको स्थितिमा गाउँपालिकावाट स्वयं प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत गाउँ गाउँमा गई सो सम्बन्धमा स्पष्ट कुरा राख्नाले उनीहरूको आशंका निवारणमा सहयोग पुगेको छ । हालसम्म महिला तथा बालबालिका शाखाले रातो, नीलो, पहेंलो तथा सेतो कार्ड गरी जम्मा ३११ जनालाई कार्ड बाँडी सकेको छ । पहिलाको महिला तथा बालबालिका कार्यालय तथा साविकको जिल्ला विकास समितिले दिएको

कार्डलाई थुतेर हालको गाउँपालिकाको नाममा जारी गरिएको कार्ड वितरण गरिएको हो । **यस अभियानको दौरानमा हालसम्म ३० जना अपाङ्गले परिचय पत्र पाएका छन् ।** यो अभियानले विस्तारामा सुतिरहेका अपाङ्गहरूलाई पनि परिचय पत्र उपलब्ध गराएको छ । यो अभियानमा वडा कार्यालयहरूको धेरै ठूलो सहयोग रहयो । त्यस्तै महिला तथा बालबालिका शाखाको संयोजन, अनामनगरमा रहेको संस्थाको सहयोगमा १२ वटा हिवल चियर पनि बाँड्ने काम भएको छ ।

यो अभियानले मानिसहरू पहेंलो कार्ड लिन खासै रुची देखाउँदैनन् भन्ने ठूलो सन्देश दियो । नियमतः पहेंलो कार्ड लिनेहरूका लागि सवारी साधनमा छुट, अस्पातालमा छुट, हवाई यातायातमा छुट भनिएको भएता पनि त्यस्तो छुट नपाउने भएकोले मानिसहरूले पहेंलो कार्ड लिन खासै रुची नदेखाएको पाइयो । यस गाउँपालिकाभित्र थुप्रै अपाङ्गहरूको कथाव्यथा लुकेर बसेको छ । तर पनि केही प्रतिनिधि पात्रको रूपमा ३ जना अपाङ्गहरूको कथालाई यहाँ समावेश गर्ने जमर्को गरिएको छ ।

२२. अपाङ्गताभित्रको तीतो कथा

वेनीघाट गाउँपालिका वडा नं.१० बस्ने भण्डै ६० वर्षकी जुना रिजालले आफ्ना दुई अपाङ्ग छोरीहरूको स्याहार सुसार गर्दै आएकी छिन । उनका ३ छोरी १ छोरा मध्ये २ छोरीहरू पूर्ण रूपमा अपाङ्ग छन् । उनका छोरीहरूको अवस्था एकै छिन देखेहरूको त मन दुखेर आउँछ भने सधैं उनीहरूको आँसु देखेर जीवन गुजार्न जुनालाई कति गाह्रो भयो होला ।

उनकी जेठी छोरी श्रृजना रिजाल भण्डै ३३ वर्षकी भईन् । बाहिरवाट हेर्दा उनी सामान्य मानिस जस्तै देखिन्छन् तर गहिरिएर हेर्दा उनको जीवन दुःखै दुःखको पहाड छ । तर यही दुःखभित्र सुःख खोजेर जीवनमा सन्तोषको लामो श्वास फेर्नु बाहेक अरु विकल्पहरू पनि उनीसंग छैन । श्रृजना जब ४ वर्षकी

थिइन त्यति बेला उनी चिप्लिएर लडेकी थिइन, त्यसपछि उनी लडेको लड्यै भईन । उनको खुट्टा अनि हात दुवै ठाउँको हड्डी भाँचियो । उनका दुवै हात तथा गोडामा स्टिलको रड राखिएको छ । केही रडहरु निकाल्न मिल्ने गरी राखिएको छ भने केही रडहरु निकाल्न नमिल्ने गरी । निकाल्न मिल्ने गरी राखिएका रडहरु पनि अहिलेसम्म निकालिएको छैन । रड र हड्डीको बीचमा विस्तारै वन्दै जानु पर्ने कनेक्टिभिटी नबन्दा रडहरु निकाल्न नसकिएको आमा बताउँछिन । उनको टाउको अक्सर गिलो भईरहन्छ । सामान्य ठाउँमा पनि चिप्लिने अनि भाँचिने समस्याबाट उनी पीडित छिन । हड्डी भाँचिन लागेको बेलामा करकर दुख्ने । यही अपाङ्गता उनको पढाईका लागि पनि बाधक बन्यो । पढेर राम्रो जागिर खाने अनि आमा र देशको सेवा गर्ने उनको पनि रहर थियो तर त्यो रहरमा मात्रै सीमित रह्यो । उनी उच्च शिक्षाका लागि बालकुमारी कलेजमा भर्ना भएकी थिइन । उनले बालकुमारी कलेजमा ३ पटक जाँच दिइन् तर तिनै पटक उनलाई अंग्रेजी विषय लाग्यो । त्यसपछि उनलाई कलेजको अनुहार पनि हेर्न मन नलाग्ने कुरा उनले बताइन् । पहिलो कुरा उनलाई जाँच दिने ठाउँसम्म जानै गाह्ये, गईसकेपछि आफ्नो सीट खोज्नै गाह्ये अनि उनको अवस्थाको बारेमा मानिसहरुले गर्ने नाना थरिका टिकाटिप्पणीहरु सुन्नै गाह्ये ।

भण्डै २० वर्ष अघिदेखि अपाङ्गता सम्बन्धि काँड बनाउनका लागि कोशिश गरेको भएता पनि काँड वन्न सकेको थिएन तर उनी ५ कक्षामा पढ्ने बेलामा उनले काँड पाएकी थिइन । गत साल उनले नीलो काँड पाएकी हुन् । नीलो काँड वापत उनले हरेक महिना रु. १६०० पाउँछिन । श्रृजनाको आमाले भन्नु भयो, भन्न त गाउँपालिकाका अध्यक्षले दुवै छोरीको रातो काँड वन्नु पर्ने हो, म काठमाण्डौं भएको बेला परेछ भनेर आश्वासन पनि दिएको कुरा गर्नु भयो ।

श्रृजनालाई अपाङ्गता परिचय पत्र लिनै मन थिएन । उनलाई अपाङ्गता सम्बन्धि भत्ता लिनै पनि कुनै रुची नै नभएको उनकी आमा बताउँछिन । उनलाई अहिले पनि कसैले अपाङ्ग भन्दा साह्रै दुःख लाग्छ । उनी आफ्नो अपाङ्गतालाई अहिले पनि स्वीकार्नै सकेकी छैनिन । आमालाई सबै भन्दा बढी चिन्ता आफू तलमाथि भए ती छोरीहरुलाई कसले हेरी देला भन्ने चिन्ता छ । श्रृजनाका साथीहरुको विहे भयो, उनको विहे नहुँदा अनि अहिलेसम्म पनि आमाले स्याहार सुसारमा बाँच्नु पर्दा उनलाई साह्रै नमजा लाग्छ ।

संघसंस्था सम्बन्धि तीतो कुरा गर्दै उनकी आमा जुनाले सुनाइन्: संघसंस्थाहरु पनि विना काम आफ्नो अफिसमा बोलाउँछन् । अनि हामीलाई दुःख दिन्छन् । एकत छोरीलाई कतै हिँड्न, डुल्न मिल्दैन: हिँड्यो की हड्डी भाँचिने अनि दुख्ने हुन्छ अनि उनीहरु तातो न छारो आफ्नो अफिसमा बोलाउँछन् । धादिङ्गको अपाङ्ग संघको अफिसमा पनि उनी २ पटक गईन् । पाउन त श्रृजनाले हवील चियर पनि पाएकी छिन तर खै किन हो उनलाई हिवल चियर प्रयोग गर्ने मन लाग्दैन । दुवै छोरीको दिसापिसाव स्याहार्ने काम पनि आमा जुनाले नै गर्छिन ।

उनकी अर्की छोरीको नाम राधा रिजाल हो । उनी अहिले २४ वर्षकी भइन् । उनी छोरीहरुमा कान्छी हुन् । १२ मा एक पटक अंग्रेजी विषय लागेपछि उनलाई फेरि जाँच दिने जाँगर नै आएन । यो वर्ष फर्म भर्ने म्याद पनि छुट्यो ।

जब राधा १.५ वर्षकी थिइन उनकी सानिमाले उनलाई आउ भनी काखमा लिन खोज्दा उनी अचानक भुईँमा खसिन्, त्यही बेला उनको दाहिने खुट्टाको हड्डी भाँचियो । जब उनी अलिअलि हिँड्न थालिन उनको हड्डी लगातार भाँचिन थाल्यो । जब उनी अलिक ठूली भईन् अनि खोलामा पौडी खेल्ने बेलामा

उनको हड्डी भाँचिन थाल्यो । तर आमाले गाली गर्नु हुन्छ भनेर उनले कपडाले बाँधेर आउँथिन । उनलाई देखाउनका लागि काठमाण्डौको कान्ति अस्पतालमा लगेको । त्यसै गरी चितवनका धेरै अस्पतालमा पनि लगेको । उनको हात २ पटक सम्म भाँचिएको अनि गोडा १५ चोटी भाँचि सकेको छ । शरीरमा गाँठागुठी छ । यद्यपि उनको शरीरमा स्टील कम छ । उनको शरीरमा केवल एउटा मात्र स्टील छ । डाक्टरहरूको भनाई अनुसार उनको हड्डी साँढै कमजोर छ । उनलाई जाडोमा बढी च्याप्ने तर गर्मीमा अलिक सजिलो हुने गर्छ ।

राधिका भन्छिन उनलाई सबै भन्दा पीडा मानिसहरूको हेर्ने नजरवाट हुन्छ । जब उनी बाहिर निस्कन्छिन उनको अशक्तता धेरै मानिसहरूका लागि मजाकको विषय बन्छ । मानिसहरू आफ्नो आँखा नहटाईकन उनलाई नै हेरिरहन्छन । उनको पछि लाग्दै उनलाई हेर्न मानिसहरू उनको रुमसम्म आई पुग्थे । उनलाई फलो गर्दै उनकै रुमसम्म आईपुग्छन । उनी भन्छिन कि पहिला पहिला उनी निकै रुने गर्थिन, तर अचेल आफूलाई स्वीकार गरिसकेकोले रुन छोडेकी छु ।

उनले रातो कार्ड पाएको १ वर्ष भयो । उनको ममी पैसा बुझ्न जानुहुन्छ । उनी भन्छिन, यो पैसाले थोरै भए पनि ममीलाई घर चलाउन सहयोग हुन्छ । उनलाई वसेर गर्ने खालका कामहरू सिक्ने चाहाना छ ।

बेनीघाट गाउँपालिकाको वडा नं. १० मा वसोवास गर्दै आएका २४ वर्षिय धिरज भारतको दिल्लीमा जन्मिएका थिए । उनी जन्मैदेखिका अपाङ्ग हुन । बाहिरवाट हेर्दा हंसिला अनि सुन्दर देखिने धीरजलाई उनका अभिभावकले पढाउनका लागि मफिमटार लगेका थिए तर बोली बुझिएन भनेर त्यहाँको विद्यालयले उनलाई घर फिर्ता गरेको थियो । आमाका ३ सन्तान मध्ये २ सन्तान सपाङ्ग छन भने एक सन्तान अपाङ्ग । धिरजकी आमालाई कति पीडा होला जब उनलाई आफ्नो २४ वर्षिय छोराको दिसा सोहर्न पर्छ । आफै खाना खुवाउनु पर्छ । धिरजले खाना आफै पनि खान सक्छ तर फोहर गरेर खाने भएकोले आमाले आफै खुवाईदिन्छन । धिरजको बाबा २०७२ सालमा वित्तु भएको हो । उनीसंग व्यवसायको नाममा एउटा मात्र पसल छ । धिरजका १ दाई १ भाई छन । दुवै जनालाई १२ मा विषय लागेकोले पढ्न छोडेको । आमालाई ती छोराहरूको लागि खर्च पुऱ्याउन गाह्रो भएको छ ।

धिरजले रातो कार्ड पाएका छन । धिरजलाई पनि आफ्नो पैसा गाउँपालिकावाट आउँछ भन्ने थाहा छ । धिरजले सोही पैसावाट मोबाइल किनेका छन । आफ्नी आमाले मोबाइल नकिनिदिंदा पैसा दिएन भनेर कुरा लगाईदिन्छु पालिकामा भनेर धिरजले घुर्काउँथे आमालाई ।

धिरजकी आमा भन्छिन, प्रमुख प्रशासकीय अधिकृतले प्लाष्टिकको चर्पी दिन्छु भनेका थिए खै के भयो ? उनको विचारमा पनि प्लाष्टिकको चर्पीले उनको धेरै हदसम्मको समस्या हल गर्छ भन्ने छ ।

२३. बैंक, गाउँपालिका तथा उद्योग वाणिज्य संघ वीचमा भएको व्याज अनुदान सम्झौता कार्यक्रमले व्यवसाय दर्तामा बाढी ल्यायो

मट्ट्याकडोनाल्ड पूर्णमाको सहयोग तथा एस.डि.आई.सी.को सहजिकरणमा बेनीघाट गाउँपालिकाले व्यवसाय कर सम्बन्धि कार्यविधि २०७७ तथा राजस्व सुधार योजना २०७७ निर्माण गरेको छ । विगतका वर्षहरूमा राजस्व सुधार कार्ययोजना नहुँदा गाउँपालिकाले सो क्षेत्रमा व्यवस्थित भएर काम गर्ने अवसर पाएको थिएन । राजस्व सुधार कार्ययोजनाको निर्माणले गाउँपालिकालाई राजस्व परिचालनको एउटा स्पष्ट

दिशाबोध मात्र प्रदान गरेको छैन यसले गाउँपालिकाको राजस्व शाखा तथा गाउँपालिकालाई कुन कुन क्षेत्रबाट गाउँपालिकाले कति राजस्व उठाउन सक्छ भन्ने खालको प्रक्षेपण तथा राजस्व परिचालनको रणनीति पनि प्रदान गरेको छ । राजस्व सुधार कार्ययोजनाको परिधिभित्र वसी गाउँपालिकाले ३ वटा वडाहरुमा व्यवसाय दर्ता तथा नविकरण सम्बन्धि क्याम्प सञ्चालन गरेको थियो । यस क्याम्पबाट २९ वटा व्यवसायहरु दर्ता भएको थियो जसमध्ये २१ वटा नयाँ व्यवसायहरु थियो भने ८ वटा पुराना व्यवसायहरु नविकरण गरिएको थियो । त्यसै गरी सहूलियत कर्जाका लागि गाउँपालिकाले बैंकसंग गरेको सम्झौता गाउँपालिकाको राजस्व संकलनका लागि वरदान सावित भयो । गाउँपालिका, मेगा बैंक, मेगा क्यापिटल लि. तथा उद्योग वाणिज्य संघ वीच सहूलियत व्याजदर अनुदानका लागि माघ ५, २०७७ सालमा सम्झौता भएको थियो । त्यस्तै प्रभु बैंक लिमिटेड, गाउँपालिका र उद्योग वाणिज्य संघको वीच माघ १९ मा सहूलियत कर्जाका लागि सम्झौता भएको थियो । यो सम्झौताको मूलभूत उद्देश्य भनेको कृषि उद्यमी, व्यवसायी तथा साना किसानहरुलाई सहूलियत व्याज अनुदान दिने राष्ट्र बैंकको नीतिलाई परिपालना गर्न बैंकहरुलाई सहयोग गर्ने र आफ्नो पेशा व्यवसायलाई प्रवर्द्धन गर्न चाहने बेनीघाट रोराडवासीहरुलाई सहयोग गर्नु नै थियो । सहूलियत व्याज अनुदान कर्जाका लागि बैंकसंग भएको यस सम्झौता कार्यक्रमले गाउँपालिकामा थुप्रै व्यवसायहरु दर्ता तथा नविकरणका लागि आएका छन । गाउँपालिकाले व्यवसाय दर्ता तथा नविकरणका लागि निकै आह्वान, अनुरोध गर्दा, वडाहरुमा क्याम्प चलाउँदा पनि नआएका व्यवसायीहरु यो स्कीमका कारण व्यवसाय दर्ता गर्न आए । एकातर्फ व्यवसाय दर्ता हुनु अर्को तर्फ व्यवसाय दर्ता वापत गाउँपालिकाको आन्तरिक आम्दानी बढ्नु गाउँपालिकाको लागि निकै खुशीको कुरा हो । यो वर्षको व्यवसाय दर्ता तथा नविकरण वापतको जम्मा आम्दानी रु. १५ लाख मध्ये फण्डे ८ लाख आम्दानी माघ महिनामा मात्र हुनु आफैमा एउटा ठूलो सफलता हो भन्ने रुपमा लिएका छन गाउँपालिकाका पदाधिकारीहरुले । यस वर्षको कार्तिक, मंसिर महिनाको व्यवसाय दर्ता वापतको आम्दानी क्रमशः रु. २,४५,५५०। र २०४६७५। थियो भने माघ महिनाको मात्र रु.७९९६५०। हुनुले पनि बैंकसंगको सम्झौता गाउँपालिकाको लागि वरदान सावित भयो भन्न सकिन्छ । २०७७ साल भरिमा गाउँपालिकामा दर्ता तथा नविकरण भएका व्यवसायहरुको संख्या सम्झौता हुनु भन्दा अगाडि ९० थियो भने बैंकसंग सम्झौता भए पश्चातको अवधि माघ ५ देखि माघ मसान्तसम्म व्यवसाय दर्ता तथा नविकरण भएका संघसंस्थाहरुको संख्या २६५ हुनुले पनि यो कुरालाई प्रमाणित गर्छ ।

संस्था दर्ता तथा नविकरण शाखामा कार्यरत कर्मचारी सुशिला गिरी भन्छन, उनी जीवनमा यति व्यस्त कहिल्यै पनि भएकी थिइनन, संस्था दर्ता तथा नविकरण गर्ने मानिसहरुको भीडले उनलाई फोन उठाउने र पसिना पुछ्ने समेत फुर्सद भएको छैन । कम्प्युटर अपरेटर सुमन अधिकारी भन्छन, उनले व्यवसाय दर्ता तथा नविकरण वापत यति ठूलो पैसाको विटो कहिल्यै पनि गनेका थिएनन । गाउँपालिकाका प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत श्री लक्ष्मण भट्टराई भन्छन, व्यवसाय दर्ता तथा नविकरणका लागि यो एउटा श्रृजनशील उपाय रहेछ । उहाँ अगाडि भन्नु हुन्छ, हामी गाउँगाउँमा गएर व्यवसाय दर्ता, नविकरण तथा सहूलियत ऋणको वारेमा मानिसहरुको क्षमता विकास गर्न जरुरी छ । गाउँपालिकाका उपाध्यक्ष भन्नु हुन्छ, बैंकसंगको सम्झौताले व्यवसाय दर्ता तथा नविकरणमा यति ठूलो अभियान निर्माण भई भन्ने लागेकै थिएन । आन्तरिक साह्रै कम उठेको अवस्थामा यो कदम गाउँपालिकाका लागि निकै ठूलो राहतको विषय हुने कुरा पनि उहाँ राख्नु हुन्छ । उहाँ अगाडि भन्नु हुन्छ, बैंकहरुले आफ्नै तरिकाले काम गरिरहेका

थिए, तर हामीसंगको सम्झौताले गाउँका धेरै जनताले सरकारको नीतिको वारेमा जान्ने मौका पाए । हामी सबैले यसको वारेमा प्रचार प्रसार गर्नुपर्ने ।

२४. कृषि तालिम केन्द्र ७ चापाटारको भवन निर्माण

गाउँपालिकाको भौतिक पूर्वाधार शाखावाट भएका उल्लेखनीय कामहरु मध्ये कृषि तालिम केन्द्र चापाटारको भवन प्रमुख रहेको यहाँका प्राविधिक कर्मचारी साथीहरु वताउनुहुन्छ । कृषकहरुलाई आधुनिक कृषि प्रविधिको वारेमा तालिम दिने उद्देश्यले निर्माण गर्न लागिएको यो तालिम केन्द्रको निर्माण गत वर्षदेखि शुरु गरिएको हो । भण्डै १४ करोडको लागतको निर्माण शुरु भएको यस तालिम केन्द्रको सारा लगानी प्रदेश सरकारवाट प्राप्त भएको हो । प्रदेश सरकारको लगानी तथा पालिकाको व्यवस्थापनमा यो तालिम केन्द्र निर्माण हुन लागेको हो । गाउँपालिकाले खरिद गरेको १०७ रोपनी जग्गामा निर्माण हुन लागेको यो तालिम केन्द्रको निर्माण कार्य यो आर्थिक वर्षमा सम्पन्न हुने पालिकाका प्राविधिक साथीहरु वताउनु हुन्छ । भण्डै २०० कृषकहरु अट्ने यो तालिम हल निर्माणमा गाउँपालिकाको पनि १.५ करोड लगानी रहेको यहाँका प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत वताउनु हुन्छ ।

२५. वडा कार्यालय भवन निर्माण:

वडा नं.३ को वडा कार्यालयको भवन रु. ८० लाख जतिको लागतमा निर्माण शुरु भएको करिब १ वर्ष भयो । यो अघिल्लो वर्षको क्रमागत योजना हो । अपाङ्गमैत्रीशैलीमा निर्माण गरिएको यो भवनमा एउटा तालिम कक्ष, १ अफिस कक्ष, अनि एउटा सामाजिक संघसंस्थाहरुका लागि कक्ष निर्माण गरिएको छ ।

२५. वडा नं.१० को वडा कार्यालय भवन निर्माण सम्पन्न

भण्डै रु. ८५ लाख लागतमा वडा कार्यालय १० को भवन निर्माण सम्पन्न भएको छ । २ तले यो भवन पनि गत सालकै क्रमागत योजना हो । यसमा १ तला आवासका लागि, एउटा सानो हल तथा अफिस कक्ष रहेको छ । जिल्ला समन्वय समितिको ७० प्रतिशत तथा गाउँपालिकाको ३० प्रतिशत लागतमा निर्माण भएको यो भवनको कम्पाउण्ड वाल बनाउने काम बाँकी रहेको छ ।

२६. वडा नं. ८ को वडा कार्यालयको स्टक्चरल कार्य सम्पन्न भएको

करिब ८१ लाखको लागतमा निर्माण भईरहेको वडा नं. ८ को वडा कार्यालयको भवनको स्टक्चरल कार्य सम्पन्न भएको छ । जिल्ला समन्वय समितिको ७० प्रतिशत तथा गाउँपालिकाको ३० प्रतिशत लागतमा सम्पन्न यो आयोजनामा जनसहभागिता ५ प्रतिशत जति रहेको थियो ।

२७. वडा नं. १ को वडा कार्यालयको भवनको स्टक्चरल कार्य सम्पन्न भएको

भण्डै ५० लाख लागतमा निर्माण भईरहेको वडा नं. १ को वडा कार्यालयको एक तले भवन गा.पा.को एकल लगानीमा निर्माण हुन लागेको हो । यसको फिनिशिंगको काम सम्पन्न भएको छ ।

२८. भ्यु टावर बनाउने काम सम्पन्न भएको

नेपालमा नेकपा माओवादी र नेपाल सरकार बीच सन् १९९६ देखि २००६ सम्म जनयुद्ध भयो । नेपाललाई गणतन्त्रात्मक राज्य घोषणा गर्न तथा राजतन्त्रात्मक एकात्मक शासन व्यवस्थाको अन्त गर्नका लागि यो युद्ध भएको थियो । यो युद्धमा भण्डै १७००० मानिसहरुले ज्यान गुमाए । यो युद्धको अन्त्य २१ नोभम्बर

२००६ मा भएको वृहत शान्ति सम्झौता पश्चात भएता पनि यो युद्धले छोडेका घाउहरुमा मलम लगाउने उद्देश्यले मजदुर स्मृति शहिद पार्क तथा भ्यु टावर बनाउने कामको थालनी गरिएको हो । कालीकोटको कोटवाडा अवस्थित सुनयारली हवाईमैदानमा आर्मीद्वारा गरिएको गोली तथा हवाई फायरका कारण विना कसुर जीवन गुमाउन पुगेका यसै पालिकाका जोगिमाराका १७ जना मजदुरहरुको सम्झनामा चेपाङ्ग संग्रहालय निर्माण गर्ने र सो संग्रहालयलाई माथिवाट हेर्नका लागि भ्युटावर बनाउने भन्ने सोचका साथ गाउँपालिकाले रु. १ करोडको लागतमा भ्यु टावर निर्माण गरेको छ । यस दुर्घटनाको क्रममा भण्डै ३५ जनाले ज्यान गुमाएका थिए । यो घटना २४ फेब्रुअरी २००२ मा भएको थियो । यो घटनामा मारिएका चित्र वहादुर प्रजा, दिल्ली प्रजा, शेर वहादुर प्रजा, कुम्ले प्रजा, राम वहादुर प्रजा, राम वहादुर प्रजा, विकास प्रजा, टेक वहादुर वि.क., सानु वि.क., टेक वहादुर गुरुङ्ग, गोकर्ण वहादुर गुरुङ्ग, कान्छा प्रजा, मञ्जु थापा मगर, बुध वहादुर प्रजा, राज कुमार श्रेष्ठ, राज कुमार वि.क., भीम वहादुर थापा मगर, ज्ञान वहादुर थापा मगर आदिको सम्झनामा पार्क निर्माण गर्ने कार्य पनि सुचारु छ । यो पार्कको निर्माण मिति २०७४ सालदेखि हुन लागेको हो । पार्कमा हाल दुईवटा काम भईरहेको छ । एउटा सेमिनार हल बनाउने काम र अर्को भ्युटावर सहितको शहिद स्तम्भ, गार्ड हाउस, सौचालय तथा वगैँचा बनाउने काम । वृद्धो जनसंख्या र शहरीकरणलाई ध्यानमा राखी मानिसहरुलाई मनोरञ्जन दिने उद्देश्यले यो पार्कको निर्माण गर्न लागिएको हो । यो पार्कमा रहेको सेमिनार हलवाट विभिन्न खालका तालिम, गोष्ठी, बैठक मार्फत मानिसहरुको क्षमता विकास गर्न सकिन्छ भन्ने ध्येय राखिएको छ । यो पार्क बेनीघाट गाउँपालिकाको खीरोवारीमा अवस्थित छ । शान्त वातावरण , खोला तथा जंगलको नजिक अवस्थित पार्क ढुगदी खोला खोलावाट ३ किलो मिटरभित्र गोहराङ्ग जाने वाटोमा पर्छ । यस पार्कमा गार्डेन, सिंढी वाटो, खानेपानी, पिकनिक स्पोट, चेपाङ्ग संग्रालय आदि बनाउने काम बाँकी नै छ ।

२९. रिचोकटार इराङ्ग सडक निर्माण कार्य सम्पन्न

केन्द्र सरकारको समानुपातिक कोष अन्तर्गत केन्द्र सरकारको आधा रकम तथा गाउँपालिकाको आधा रकमवाट रिचोकटार इराङ्ग सडक निर्माण कार्य सम्पन्न भएको छ । करिब ८ करोडको लागतमा सम्पन्न यो सडकको लम्वाई १.५ किलो मिटर रहेको छ ।

३०. बुद्धमार्ग सडक स्तरोन्नति गर्ने कार्य निरन्तर रहेको

प्रदेश तथा गाउँपालिकाको साभेदारीमा बुद्धमार्ग सडक स्तरोन्नति गर्ने काम निरन्तर रहेको छ । रु. २ करोडको लागतमा काम भईरहेको सो सडकको निर्माण कार्यमा प्रदेशको ५० प्रतिशत तथा गाउँपालिकाको ५० प्रतिशत रकम लगानीमा रहेको छ ।

३१. मलेखु खोला मर्मत तथा संभार कार्य (तेश्रोत तथा चौथो)

मलेखु खोलाको मर्मत तथा संभार कार्य सम्पन्न भएको छ । यसमा पटक पटक गरेर रु. १० लाख जति लगानी भएको छ । यसको मर्मत तथा संभार १० पटक भन्दा बढी पटक भएको छ । यो योजनावाट फाइदा पाउने घरधुरीहरुको संख्या करिब ८० छ ।

३२. रिचोकटार, जागिमारा तथा विशालटार सिंचाई सम्पन्न

पटक पटक गरेर १५ लाखको लागतमा रिचोकटार सिंचाई आयोजना सम्पन्न भएको छ । यसले ओगट्ने सिंचित क्षेत्रफल करिब १७५ हे. छ । यसमा प्रदेश तथा गाउँपालिका दुवैको साभेदारी छ । त्यस्तै १ करोडको लगानीमा जागिमारा सिंचाई आयोजना तथा ३० लाखको लागतमा विशालटार सिंचाई आयोजना पनि सम्पन्न भएको छ । .

३३. गाउँपालिकाको भौतिक विकासको क्षेत्रमा रहेको प्रमुख चुनौतिहरु

गाउँपालिकाको भौतिक विकास पूर्वाधारमा रहेका प्रमुख चुनौतिहरुमा पहिरो, जग्गा प्राप्तीको समस्या, ढल निकास (जलाशय क्षेत्र बढी भएकोले ढल निकासको व्यवस्था गरेता पनि भत्किने, बन्द हुने समस्या रहेको छ । त्यस्तै अशिक्षित मानिसहरुलाई विकास निर्माणको क्षेत्रमा लगाउन पनि उत्तिकै चुनौतिपूर्ण भएको छ । कतिपय वडाका मानिसहरुमा गरिवी यति छ कि उनीहरु खाना किनेर पनि खान सक्दैनन भने सडक, खानेपानी आदिका लागि कसरी लगानी गर्न सक्छन अनि त्यसका लागि कर कसरी तिर्न सक्छन ?

बेनीघाट गाउँपालिकाको स्वास्थ्य क्षेत्रको मुख्य उपलब्धीहरु

३४. १०० प्रतिशत पि.एन.सी

१०० प्रतिशत ए.एन.सी/पि.एन.सी. भिजिट: गाउँपालिकाका १० वटै संस्थाहरुको संस्थागत सुत्केरी प्रतिशत भण्डै १०० प्रतिशतकै हाराहारीमा छ । पालिकामा कार्यरत सबै कर्मचारीहरुलाई ए.एन.सी. भिजिट/पि.एन.सी भिजिटको महत्वको बारेमा तालिम दिइनु, ए.एन.सी. भिजिट/पि.एन.सी भिजिटमा गए वापत रु.३०० देखि ८०० सम्म प्रोत्साहन भत्ताको व्यवस्था गरिनु पि.एन.सी भिजिटलाई १०० प्रतिशतमा पुऱ्याउन सहयोग पुऱ्याउने कारणहरु हुन । यदि स्वास्थ्यमा काम गर्ने कर्मचारीले ३ वटा पि.एन.सी भिजिट पुरा गरेका छन तर सो भिजिटमा जानका लागि ३ घण्टा भन्दा बढी हिंड्नु पर्छ भने उनी रु. ८०० भत्ताका लागि योग्य ठहरिन्छन । यदि स्वास्थ्य संस्थाको नजिकै छ भने रु. ३०० उपलब्ध गराईन्छ । नेपाल सरकारको संस्थागत सुत्केरी भत्ताको अतिरिक्त गाउँपालिकाले प्रत्येक सुत्केरीलाई थप रु. १००० पोषण खर्च भनेर उपलब्ध गराएको कारणले पनि संस्थागत सुत्केरी, ए.एन.सी भिजिट तथा पि.एन.सी भिजिटमा सहयोग गरेको छ । यो गाउँपालिकाको यस वर्षको संस्थागत सुत्केरीको लक्ष्य ४०० थियो र पालिकाले प्रदान गरेको सो प्रोत्साहन भत्ताले सो लक्ष्य हासिल गर्न स्वास्थ्य शाखालाई सहयोग गरेको छ । संस्थागत सुत्केरी हुने आमालाई भोला, थप कपडा सेट पनि दिने गरिएको छ । गाउँपालिकाको अर्द्ध वार्षिक संस्थागत सुत्केरी लक्ष्य २०० भएकोमा अर्द्धवार्षिक उपलब्धी २५९ रहेको छ ।

३५. बेनीघाट गाउँपालिकामा आधुनिक परिवार नियोजनको सुविधा प्राप्त भएको

गाउँपालिकाका २ वटा स्वास्थ्य संस्थाहरुवाट नियमित रुपमा आधुनिक परिवार नियोजनको सुविधा दिने गरिएको छ । आई.यु.सि.डि. र इम्प्लान्टलाई परिवार नियोजनको आधुनिक सुविधाको रुपमा लिइन्छ । २ वटा संस्थाहरुमा गरी २ जना आई.यु.सि.डि र इम्प्लान्टका तालिम प्राप्त स्वास्थ्य कर्मीहरु छन । पालिकामा हाल ६४० जना इम्प्लान्ट प्रयोगकर्ता छन भने २०२ जना आई.यु.सि.डि.का प्रयोगकर्ता छन, त्यस्तै डिपोका प्रयोगकर्ता १३१० जना रहेका छन । गाउँपालिकामा १५ देखि ४९ वर्ष उमेर समूहका महिलाहरुको संख्या ६८६० रहेको छ । यसरी आधुनिक साधनको प्रयोगकर्ताको संख्या भण्डै १२ प्रतिशत रहेको छ ।

३६. बेनीघाट गाउँपालिकामा किशोरीमैत्री स्वास्थ्य सेवा उपलब्ध रहेको

वेनीघाट स्वास्थ्य चौकीलाई किशोरीमैत्री स्वास्थ्य संस्थाको रुपमा अधि वढाइएको छ । विभिन्न स्वास्थ्य सम्बन्धि समस्याले पीडित किशोरीहरुलाई परामर्श सेवा, उपचार सेवा तथा रिफरल सेवा दिने काम स्वास्थ्य चौकीले गर्दै आएको छ ।

३७. बेनीघाट गाउँपालिकामा कार्यरत स्वास्थ्य कर्मीहरुले कोभिड १९ लाई रोकथाम गर्न ३ दिन वरावरको पारिश्रमिक दिएको

कोभिड १९ को बेलामा गाउँपालिकामा कार्यरत स्वास्थ्यकर्मीहरुले कुनै अतिरिक्त पारिश्रमिक विना अहोरात्र खटे । उनीहरुले अतिरिक्त पारिश्रमिक पाउनु त कता हो अझ आफ्नै ३ दिनको पारिश्रमिक कोभिड पीडितलाई उपलब्ध गराए ।

३८. बेनीघाट गाउँपालिकाले २० वेडको कोभिड अस्पताल स्थापना भएको

यही आश्विन ६ गते बेनीघाट गाउँपालिकाले २० वेडको कोभिड अस्पताल स्थापना गरेको छ । यो अस्पतालबाट ९० जना कोभिड संक्रमितले सेवा लिएका छन् ।

३९. आर.डि.टि.आईसोलेसन सेन्टर अनि परामर्श सेवामा बेनीघाट रोराङ्ग स्वास्थ्य शाखा

बेनीघाट गाउँपालिकामा वैशाख १० गतेदेखि आईसोलेसन सेन्टर शुरु भएको थियो । भण्डै ५०० जनाले आईसोलेसन सेन्टरबाट सुविधा प्राप्त गरेका छन् भने ७०० जनाको आर.डि.टि गरिएको थियो । आईसोलेसन सेन्टरमा राखिएका मानिसहरुको दैनिक रुपमा मनोसामाजिक परामर्श, स्वास्थ्यकर्मीको प्रत्यक्ष निगरानीमा स्वास्थ्य जांच, खान वस्ने सुविधादेखि हाईजिन किट, ज्वरो नाप्ने थर्मामिटर हरेक कोभिड प्रभावितलाई व्यक्तिगत प्रयोजनका लागि प्रदान गरिएको । साथै आईसोलेसन सेन्टरमा टि.भि.इन्टरनेट, खेल सामग्री समेत उपलब्ध गराईएको थियो ।

४०. कोभिडको महामारीको बेला ७ वटा क्वारेन्टाइन सेन्टरको व्यवस्था गरिएको

गाउँपालिकाको निर्देशन तथा सल्लाहमा स्वास्थ्य शाखाले ७ वटा क्वारेन्टाइन सेन्टरको स्थापना गरेको र सो सेन्टरमा ३०० जना भन्दा बढी मानिसहरुलाई प्रश्रय दिएको । सबै जनालाई खाना निःशुल्क खुवाउनुको साथै उनीहरुलाई सुत्ने वेड, इन्टरनेट र टि.भि.को पनि व्यवस्था गरिएको थियो । गाउँपालिकाको निर्णय अनुसार दैनिक रु. ४०० वरावरको खाना पनि उनीहरुलाई उपलब्ध गराइएको थियो ।

४१. कोभिड विरुद्धको भ्याक्सिन

गाउँपालिकाको वेनीघाट शाखाले १२५ जना स्वास्थ्यकर्मी, स्वास्थ्य संस्था तथा एम्बुलेन्स सेवामा कार्यरत चालक तथा स्वास्थ्य संस्थामा कार्यरत कर्मचारीहरुलाई कोभिडको भ्याक्सिन प्रदान गरेको लक्ष्य राखेको थियो । बेनीघाट शाखाका कर्मचारी साथीहरुको संयोजनमा यही माघ १५ र १८ गते गरी २ चरणमा स्वास्थ्यका कर्मचारीहरुले धादिङ्ग जिल्ला अस्पतालमा कोभिड विरुद्धको भ्याक्सिन लगाए । लक्षित १२५ जना मध्ये भण्डै ७० प्रतिशतले यो खोप लगाएका छन् । यो कार्यक्रममा स्वास्थ्य शाखाले स्वास्थ्यकर्मी र स्वास्थ्य स्वयंसेविकाका लागि गाडीको व्यवस्थापन पनि गरेको थियो ।

४२. नसर्ने रोगहरुको हकमा गाउँपालिकाले रु. १ लाख रुपियाँ बरावरको छुट सहयोगको निर्णय सिफारिस

गाउँपालिकाले पार्किन्सन्स, क्यान्सर, रेनल फेलर, हेड तथा स्पाइनल इन्जुरी, सिकल सेल एनिमिया, मुटुको रोग तथा अल्जाइमर जस्ता नसर्ने रोगहरुको उपचारका लागि रु. १ लाख रुपियाँ बराबरको छुट सहयोग सिफारिस गरेको छ र सोही अनुसार धेरै पालिकावासीहरुले सो छुट सुविधा प्राप्त गरेका छन् । साथै बेनीघाट गाउँपालिकाले दीर्घरोगीहरुको उपचारका लागि रु. ३००० देखि रु. ७००० सम्म सहयोग सिफारिस गरेको छ । स्वास्थ्य शाखाले मानसिक रोग, नसर्ने अन्तर्गत सुगर, प्रेसरको औषधी नियमित रुपमा स्वास्थ्य संस्थामा आपूर्ति गरिरहेको छ ।

४३. शान्ति नेपालसंग गाउँपालिकाले रु. २० लाख बराबरको पोषण तथा खाद्य सुरक्षा कार्यक्रमका लागि सम्झौता गरेको

शान्ति नेपालसंगको साभेदारीमा बेनीघाट रोराङ्ग गाउँपालिकाले रु. २० लाख बराबरको पोषण तथा खाद्य सुरक्षा कार्यक्रम मार्फत ४१०० जना ५ वर्षमुनिका बालबालिकामा पुग्ने लक्ष्य राखेको छ । अहिलेसम्म राखिएको लक्ष्य मध्ये भण्डै ६० प्रतिशत बालबालिकाहरु नियमित तौल कार्यक्रमहरुमा सहभागि हुने गरेका छन् । पालिकामा विशेष गरी उमेर अनुसारको तौल नहुने, उचाई नहुने र निमोनिया रोग प्रमुख समस्याको रुपमा रहेको छ ।

४४. गाउँपालिकाले २ वटा स्वास्थ्य संस्थाहरुलाई पोषण पुनर्स्थापना केन्द्रको रुपमा विकसित गरेको छ

उच्च तथा मध्यम कुपोषणको चापवाट पीडित बालबालिकाहरुका लागि गाउँपालिकाले पोषण पुनर्स्थापना केन्द्र स्थापना गरेको छ । कुपोषित बच्चाहरुलाई पोषिलो खानेकुरा खुवाएर उपचार गरिने सो पुनर्स्थापना केन्द्र धुसा तथा महादेवस्थान स्वास्थ्य चौकीमा विकसित गरिएको छ । गाउँपालिकाभित्र भण्डै ५० वटा जति अत्यधिक कुपोषणका विरामीहरु छन् भने १३० जना जति मध्यम खालका कुपोषणका रोगीहरु रहेका छन् ।

४५. गाउँपालिकामा ५ वर्षमुनिका बालबालिकाहरुको खोप लगाउने दर भण्डै ८५ प्रतिशत रहेको छ

गाउँपालिकाको नेतृत्वमा स्वास्थ्य शाखाले खोप कार्यक्रमलाई प्रभावकारी बनाउनका लागि २० वटा खोप केन्द्रवाट ३४ वटा खोप केन्द्रमा विस्तार गरेको । पहिला चारवटा हेल्थपोष्टवाट खोप सेवा सञ्चालन हुन्थ्यो भने अहिले १० वटै स्वास्थ्य चौकीवाट खोप सेवा सञ्चालन हुने गरेको छ । पहिला १४ वटा गाउँघर तथा खोप क्लिनिकवाट अत्यावश्यक सेवाहरु प्रवाह गर्ने काम हुने गर्दथ्यो भने हाल २२ वटा गाउँघर तथा खोप क्लिनिकवाट स्वास्थ्य सेवा प्रवाह हुने गरेको छ ।

४६. बेनीघाट गाउँपालिकाका सबै स्वास्थ्य संस्थाहरुको आफ्नै भवन र आफ्नै लालपूजा भएको

बेनीघाट रोराङ्ग गाउँपालिकाका सबै स्वास्थ्य संस्थाहरुको आफ्नै भवन र लालपूजा छ । स्वास्थ्य संस्थाहरुमा भएको कुल दरवन्दी २२ मध्ये १५ जनाको पूर्ति भएको छ भने ७ जनाको पूर्ति भएको छैन । स्वास्थ्य इकाईको दरवन्दी स्वीकृत नभएकोले हाल ३६ जना कर्मचारीहरु भर्ना गरी उनीहरुलाई स्वास्थ्य इकाईमा काम लगाउने काम भएको छ । संघीय नीतिमा स्वीकृत गरेको नीति अनुसार कर्मचारी नभएको । संघीय नीतिमा पारामेडिक्स ३ जना र नर्सिङ्ग २ जना हरेक स्वास्थ्य संस्थामा राख्ने प्रावधान भएता पनि सो अनुसार कर्मचारीको व्यवस्था गरिएको छैन । साथै ल्यावमा काम गर्ने कर्मचारी तथा कार्यालय सहयोगी स्वीकृत दरवन्दी भित्र नपरेको अवस्था छ ।